

סיכום נייר עמדה

האם יש מקום לטיפול בחלב עיזים בילדים עם סטומטיטיס

חברי הועדה

פרופ' יעקב אמיר, מנהל מח' ילדים, מרכז שניידר לרפואת ילדים, פתח תקווה

ד"ר שרגא אבינר, מנהל יחידת אשפוז יום, בי"ח ברזילי, אשקלון

פרופ' אבנר כהן, מנהל מרכז בריאות הילד, שירותי בריאות כללית, פתח תקווה

ד"ר עקיבא פרדקין, מנהל מרכז בריאות הילד, שירותי בריאות כללית, אור יהודה

סטומטיטיס הכוללת אפטות כואבות בפה היא תופעה שכיחה בגיל הילדות. ארבע הסיבות העיקריות לסטומטיטיס הן::

1. Hand Foot and Mouth (HFV) נגרמת בד"כ ע"י מספר זנים של נגיף הקוקסאקי.
2. Herpangina נגרמת אף היא ע"י נגיף הקוקסאקי.
3. Gingivostomatitis נגרמת ע"י נגיף ההרפס HSV-1.
4. Canker sore או אפטות חוזרות שסיבתם אינה ברורה.

שלושת המחלות הראשונות מלוות בחום וסבל לילדים עקב כאבים בלוע והפרעות בשתייה ואכילה. אפטות חוזרות אינן מלוות בחום אך מטרידות מאד עקב חזרתן. תכשיר ספציפי לנגיפי הקוקסאקי הגורמים ל HFV והרפאנגינה לא קיים עדיין ועיקר הטיפול הוא תמיכה. אציקלוויר הוא טיפול בנגיף ההרפס הגורם ל Gingivostomatitis ונמצא כמקצר מאד את משך המחלה אם ניתן מוקדם. לאפטות חוזרות יש מגוון רב של טיפולים שלא הוכחו כיעילים מאד.

חלב עיזים הוא טיפול מקובל מאד בישראל לכל מגוון המחלות הגורמות לאפטות בפה. הוא מוכר להורים שמשתמשים בו לרוב, אף לפני הגעתם לרופא, ולעתים מומלץ גם על ידי גורמים רפואיים. הטיפול על פי המלצות אלו ניתן בד"כ בהצלפת חלב היישר מעטין העז לפי התינוק או הילד וחושף אותו לסכנות שבחלב לא מפוסטר וזיהומים אחרים.

חיפוש מדוקדק במאגרי המידע הרפואי הגדולים **PubMed, Google Scholar, Scopus databases** - לא העלה אף עבודה מדעית שמזכירה חלב עיזים כטיפול. נמצאה עבודה אחת בלבד המראה פעילות של חלב שהופק מעיזים מחוסנות כנגד enteroviruses בעכברים. חיפוש מידע לא רפואי ב Google העלה מספר דיווחים באתרי אינטרנט שונים על העזרה של חלב עיזים בכל סוגי האפטות. רוב הדיווחים הינם מאתרים של מחלבות ומגדלי עיזים, וכל הדיווחים הם מישראל. לא נמצא אף דיווח על טיפול באפטות ע"י חלב עיזים באתרים של רפואה משלימה או עממית בעולם, ומטבע הדברים לא הוכחה יעילות ההצלפה היישר מעטין העז לעומת שימוש בחלב עז מפוסטר.

לעומת התועלת הלא מוכחת מדעית, הנזק שעלול להגרם מחלב עיזים לא מפוסטר ובוודאי מהזלפה ישירה מעטין העז, ידוע ומוכר. הדבקה זו כוללת חיידקים כברוצלה היכולים לגרום למחלה קשה ומזהמים אחרים עליהם דווח בספרות הרפואית.

מסקנות: הטיפול בחלב עיזים לאפטות או סטומטיטיס אינו מבוסס על מחקר קליני מבוסס שפורסם בעיתונות רפואית מקובלת. בשלב זה נחשב טיפול זה כחלק משלל הטיפולים הנקראים רפואה עממית, ועלול להיות כרוך בסיכון לילד המטופל.

יש מקום לבדוק את יעילות הטיפול כולל תופעות לוואי בצורה מדעית מקובלת.